

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο

ΣΥΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΔΙΑΘΕΣΙΜΩΝ

Περιεχόμενα

Σε αυτό το κεφάλαιο	2
Λέξεις κλειδιά	2
7.1 Ερωτηματολόγιο.....	2
• Ερώτημα κατανόησης: Ερωτηματολόγιο	3
7.2 Ερωτηματολόγιο διαχείρισης διαθεσίμων	3
• Ερώτημα κατανόησης: Κατανόηση περιβάλλοντος και λειτουργίας.....	5
7.3 Πρόγραμμα ελέγχου – γενικά	6
7.4 Πρόγραμμα ελέγχου Διαχείρισης Διαθεσίμων	6
Βήματα ελέγχου	7
Διαχωρισμός καθηκόντων	7
Ταμειακός προγραμματισμός	7
Διαχείριση διαθεσίμων.....	7
Παραλαβή – καταχώρηση παραστατικών	8
Πληρωμές	8
Τραπεζικές συμφωνίες.....	9
Καταμετρήσεις μετρητών	10
Εισπράξεις	11
• Παράδειγμα κατανόησης: Διαθέσιμα.....	12
Περιεχόμενα ερωτημάτων / παραδειγμάτων κεφαλαίου	12

Σε αυτό το κεφάλαιο

- Παρουσιάζονται οι σκοποί του ελέγχου στον συναλλακτικό κύκλο της διαχείρισης των διαθεσίμων.
- Παρουσιάζονται πληθώρα ερωτήσεων ανά περίπτωση με σκοπό τη διευκόλυνση του αναγνώστη ως προς την κατανόηση των επιμέρους λειτουργιών.
- Παρουσιάζεται πρόγραμμα Εσωτερικού Ελέγχου για τον έλεγχο του συναλλακτικού κύκλου της διαχείρισης των διαθεσίμων.

Λέξεις κλειδιά

- Επαρκής κατανόηση,
- Εντοπισμός αδύναμων σημείων,
- Δικλείδες ασφαλείας,
- Διασφάλιση,
- Αποτροπή,
- Μηχανισμοί,
- Αποτελεσματικότητα δικλείδων.
- Πρόγραμμα Εσωτερικού Ελέγχου.

7.1 Ερωτηματολόγιο

Όπως ήδη αναφέρθηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο, το ερωτηματολόγιο αποτελεί χρήσιμο και πρακτικό εργαλείο για την κατανόηση, τη μελέτη και τον έλεγχο των διαδικασιών της οικονομικής μονάδας. Σκοπός του ερωτηματολογίου είναι η συγκέντρωση των όσο το δυνατό περισσότερων πληροφοριών σχετικά με τις υπό έλεγχο διαδικασίες, υπό έλεγχο λειτουργίες, υπό έλεγχο συναλλακτικά κυκλώματα.

Ακολουθώντας τη βέλτιστη πρακτική, το ερωτηματολόγιο παραθέτει πληθώρα ερωτήσεων, οι οποίες σκοπό έχουν την όσο το δυνατό σε βάθος κατανόηση και σαφώς θα **επιδέχεται περαιτέρω ανάπτυξη και σχολιασμό από τις ληφθείσες πληροφορίες από τον ελεγχόμενο κατά τη διενέργεια της συνέντευξης**. Εξάλλου από κάθε απάντηση, μπορούν να γεννηθούν ερωτήματα τα οποία δεν είναι δυνατό να έχουν ενσωματωθεί στο αρχικό ερωτηματολόγιο.

- **Ερώτημα κατανόησης: Ερωτηματολόγιο**

Υφίσταται όριο στον αριθμό των ερωτημάτων;

Προτεινόμενη απάντηση: Δεν υφίσταται όριο στον αριθμό των ερωτήσεων και γενικότερα δεν πρέπει να συνδέεται ο αριθμός των ερωτήσεων με θέματα ποιότητας των παρεχόμενων ελεγκτικών υπηρεσιών.

Ο αριθμός και η έκταση των ερωτήσεων θα πρέπει να σχετίζονται με το εύρος του ελέγχου και την επαρκή κατανόηση της λειτουργίας προς έλεγχο.

Το ερωτηματολόγιο θα πρέπει να συντάσσεται από στέλεχος της ομάδας Εσωτερικού Ελέγχου και να εγκρίνεται από τον επικεφαλής (έχοντας δώσει τις αντίστοιχες κατευθύνσεις και καθοδήγηση).

7.2 Ερωτηματολόγιο διαχείρισης διαθεσίμων

Σκοπός του ελέγχου των διαθεσίμων είναι η εξασφάλιση των παρακάτω:

- Όλες οι δαπάνες είναι **πραγματικές** και **εξουσιοδοτημένες**.
- Όλες οι δαπάνες **αναγνωρίζονται σωστά και καταγράφονται ορθά** στο λογιστικό σύστημα.
- Όλες οι πληρωμές δαπανών είναι σύμφωνες με την πολιτική της οικονομικής μονάδας.
- Τα μετρητά και επιταγές **διασφαλίζονται επαρκώς**.
- Οι τραπεζικές ρυθμίσεις είναι κατάλληλες και επαρκείς για τον οργανισμό.
- Όλες οι τραπεζικές συναλλαγές είναι **ακριβείς και εξουσιοδοτημένες**.

Οι αντίστοιχες ερωτήσεις που θα μπορούσαν να τεθούν, προκειμένου να κατανοηθεί επαρκώς, η λειτουργία / διαχείριση των διαθεσίμων, χωρίς φυσικά να θεωρούνται οι αποκλειστικές ή να είναι οι δεσμευτικές, παρατίθενται ακολούθως.

Με βάση τις απαντήσεις και τις πληροφορίες που θα συλλεχθούν, ο Εσωτερικός Ελεγκτής, θα είναι σε θέση να κατανοήσει όχι μόνο την αντίστοιχη λειτουργία, αλλά και να εντοπίσει τυχόν αδύναμα σημεία όπως επίσης και δικλείδες που θα πρέπει να δοκιμάσει την αποτελεσματικότητά τους.

- Ποιοι μηχανισμοί **αποτρέπουν** την υπογραφή επιταγών από μη εξουσιοδοτημένα στελέχη;
- Ποιοι μηχανισμοί αποτρέπουν τη μη εξουσιοδοτημένη μεταφορά ποσών από τους τραπεζικούς λογαριασμούς;

- Ποιοι μηχανισμοί αποτρέπουν τη χρήση **λευκών επιταγών**;
- Με ποιο τρόπο **φυλάσσονται** οι μεταχρονολογημένες επιταγές;
- Τι είδους έλεγχοι πραγματοποιούνται για τις επιταγές, αναφορικά με την έκδοση, έγκριση και φύλαξη τους,
- Υφίσταται **διαχωρισμός καθηκόντων** των στελεχών για τις λειτουργίες έκδοσης, έγκρισης, απελευθέρωσης, καταχώρησης και φύλαξης των επιταγών;
- **Παρακολουθούνται** επαρκώς οι αριθμοί των σωματών των επιταγών;
- Πως διασφαλίζει η διοίκηση ότι η επεξεργασία των δαπανών αφορά μόνο σε **έγκυρα, ακριβή και εξουσιοδοτημένα έξοδα**;
- Ποιοι μηχανισμοί αποτρέπουν την αποδοχή και την επεξεργασία των άκυρων, μη εξουσιοδοτημένων ή εσφαλμένων εξόδων;
- Υφίσταται εγκεκριμένη διαδικασία καταγραφής, έγκρισης και επεξεργασίας των μετρητών και εξόδων;
- Πως διασφαλίζει η διοίκηση ότι όλα τα μικρά ταμεία αντανακλώνται ορθά στο λογιστικό σύστημα;
- Υφίστανται **εγκριτικά όρια** αναφορικά με την έγκριση των δαπανών;
- Έχει το προσωπικό επίγνωση των ευθυνών του όσον αφορά τη διαχείριση και τα έξοδα των μικρών ταμείων;
- Ποιοι μηχανισμοί εμποδίζουν την επεξεργασία προσωπικών επιταγών;
- Υφίσταται ανώτατο / κατώτατο όριο στα μικρά ταμεία;
- Υφίσταται **πολιτική** διαχείρισης πιστωτικών καρτών για τα στελέχη του οργανισμού;
- Ποιοι μηχανισμοί αποτρέπουν την κατάχρηση ή μη ορθή χρήση των εταιρικών πιστωτικών καρτών;
- Τεκμηριώνεται ο σκοπός και η τρέχουσα κατάσταση όλων των ενεργών εταιρικών τραπεζικών λογαριασμών;
- Πως διασφαλίζεται ότι οι εταιρικοί τραπεζικοί λογαριασμοί έχουν συσταθεί μόνο για **καθορισμένο και εξουσιοδοτημένο σκοπό**;
- Ποιοι μηχανισμοί αποτρέπουν το μη εξουσιοδοτημένο άνοιγμα και λειτουργία ενός τραπεζικού λογαριασμού;
- Είναι οι ισχύοντες όροι ως προς το είδος του λογαριασμού, προς το συμφέρον του οργανισμού;
- Πως διασφαλίζει η διοίκηση ότι όλες οι τραπεζικές συναλλαγές είναι ακριβείς και εξουσιοδοτημένες;
- Υφίστανται εγκεκριμένες διαδικασίες ανοίγματος και χρήσης εταιρικών τραπεζικών λογαριασμών;
- Υφίστανται επαρκή **όρια** εξουσιοδότησης των συναλλαγών;
- Ποια μέτρα έχουν ληφθεί για την αποτροπή μη εξουσιοδοτημένης χρήσης ηλεκτρονικών συναλλαγών;
- Πως εξασφαλίζεται η διοίκηση ότι λαμβάνονται μόνο εξουσιοδοτημένα τραπεζικά δάνεια;

- Ποιες διαδικασίες αποτρέπουν τη δημιουργία μη εξουσιοδοτημένων ή δυσμενών τραπεζικών δανείων;
- **Τεκμηριώνονται επαρκώς** οι όροι του τραπεζικού δανεισμού; Πως διασφαλίζει η διοίκηση την έγκαιρη καταβολή των χρεολυσίων;
- Παρακολουθούνται επαρκώς οι κινήσεις και τα υπόλοιπα των τραπεζικών λογαριασμών;
- Αντανακλούνται με ακρίβεια όλες οι κινήσεις τραπεζικών λογαριασμών στο λογιστικό σύστημα;
- **Συμφωνούνται τα υπόλοιπα** των τραπεζικών λογαριασμών όπως αυτά αποτυπώνονται στα τραπεζικά extraits με το λογιστικό υπόλοιπο;
- Τεκμηριώνεται η συμφωνία?
- Υφίσταται επαρκής **διαχωρισμός καθηκόντων** μεταξύ των στελεχών που εμπλέκονται στην συμφωνία και εκείνων που έχουν δικαίωμα διαχείρισης των λογαριασμών;

- **Ερώτημα κατανόησης: Κατανόηση περιβάλλοντος και λειτουργίας**

Πληροφορείστε από τις απαντήσεις σε ερωτηματολόγιο διαχείρισης διαθεσίμων, ότι το στέλεχος ταμείου πραγματοποιεί εισπράξεις και πληρωμές τοις μετρητοίς και παράλληλα καταχωρεί στο σύστημα τις κινήσεις. Επιπλέον, το ότι δεν πραγματοποιούνται καθημερινές καταμετρήσεις σε συνδυασμό με το ότι δεν υφίσταται καθορισμένο ελάχιστο και μέγιστο ύψος του μικρού ταμείου.

Ποιοι πιθανοί κίνδυνοι ελλοχεύουν;

Προτεινόμενη απάντηση: παρατίθενται πιθανοί κίνδυνοι:

- *Ανεπαρκής διαχωρισμός καθηκόντων ο οποίος ενδέχεται να παρουσιάσει και φαινόμενα απάτης.*
- *Αδυναμία συμφωνίας του λογιστικού υπολοίπου του ταμείου με τα μετρητά και επιταγές.*
- *Πιθανή διαφορά μεταξύ λογιστικού υπολοίπου και μετρητών, να είναι δύσκολο να εντοπιστεί.*
- *Πιθανή διαφορά μεταξύ λογιστικού υπολοίπου και μετρητών, η οποία διαιωνίζεται επί μακρόν.*
- *Πιθανή συγκέντρωση υψηλών ποσών στο μικρό ταμείο.*
- *Πιθανή αδυναμία εκτέλεσης πληρωμών τοις μετρητοίς λόγω ανεπάρκειας ποσού στο μικρό ταμείο.*

7.3 Πρόγραμμα ελέγχου – γενικά

Το πρόγραμμα ελέγχου, αποτελεί απαραίτητο εργαλείο του Εσωτερικού Ελεγκτή για την άσκηση των καθηκόντων του. Θα έπεται της συνέντευξης με τον ελεγχόμενο. Στο πρόγραμμα ελέγχου περιλαμβάνονται τα βήματα που θα ακολουθήσει ο Εσωτερικός Ελεγκτής, με βάση τη ροή των εργασιών της περιοχής που επισκοπείται και ελέγχεται. Το πρόγραμμα ελέγχου, θα πρέπει να καταρτιστεί κατά τον σχεδιασμό του ελέγχου και αφού θα έχουν μελετηθεί και αξιολογηθεί όλα τα διαθέσιμα στοιχεία και πιθανοί κίνδυνοι της περιοχής / δραστηριότητας υπό επισκόπηση και έλεγχο.

Το πρόγραμμα ελέγχου του εν λόγω συναλλακτικού κύκλου παραθέτει βήματα που σχετίζονται με θέματα όπως:

- Σαφή και επαρκή διαχωρισμό καθηκόντων.
- Ταμειακό προγραμματισμό.
- Διαχείριση διαθεσίμων.
- Διαχείριση παραστατικών.
- Διενέργεια πληρωμών και εισπράξεων.
- Καταμετρήσεις και συμφωνίες.

7.4 Πρόγραμμα ελέγχου Διαχείρισης Διαθεσίμων

Τι πρέπει να εξασφαλιστεί από τον έλεγχο της διαχείρισης των διαθεσίμων; Να εξασφαλιστούν τα παρακάτω:

- Τα χρηματικά διαθέσιμα του οργανισμού διαχειρίζονται από τα αρμόδια όργανα αυτού **αποτελεσματικά** και **αποδοτικά**.
- Οι τοποθετήσεις που διενεργούνται από τα αρμόδια όργανα της εταιρείας γίνονται με γνώμονα το **συμφέρον του οργανισμού**.
- Όλες οι πληρωμές είναι κατάλληλα **εγκεκριμένες** και διενεργούνται για έγκυρα υπόλοιπα προμηθευτών, υπεργολάβων και εν γένει πιστωτών.
- Όλες οι πληρωμές αποτυπώνονται **ορθά** στο λογιστικό σύστημα του οργανισμού.
- Οι πελάτες του οργανισμού τιμολογούνται ορθά και έγκαιρα από την αρμόδια διεύθυνση του οργανισμού.
- Η **πληροφόρηση** που λαμβάνει η Διοίκηση από την Οικονομική Διεύθυνση είναι **ορθή, έγκαιρη** και υποστηρίζει κατάλληλα την λήψη ορθών Διοικητικών αποφάσεων και στρατηγικών.
- Όλες οι συναλλαγές του οργανισμού με τις τράπεζες που συνεργάζεται είναι ορθές και κατάλληλα εγκεκριμένες, και αποτυπώνονται ορθά στα λογιστικά βιβλία του οργανισμού.
- Οι απαιτήσεις του οργανισμού που προκύπτουν από τις συμβάσεις με τους πελάτες της παρακολουθούνται από την οικονομική διαχείριση με αποτελεσματικό τρόπο.

Βήματα ελέγχου

Διαχωρισμός καθηκόντων

Αξιολόγησε τις λειτουργικές ευθύνες των εμπλεκόμενων ως προς τον **σαφή και επαρκή διαχωρισμό καθηκόντων**. Γενικά, οι παρακάτω λειτουργίες, θα πρέπει να είναι διαχωρισμένες:

- Παραλαβή υλικών και υπηρεσιών και καταχώρηση παραστατικών,
- Έγκριση και διενέργεια πληρωμών,
- Καταχώρηση προμηθευτών και επικαιροποίηση λογιστικού αρχείου προμηθευτών,
- Καταχώρηση εγγραφών και συμφωνία γενικού καθολικού με ισοζύγιο προμηθευτών,
- Συμφωνία και παρακολούθηση συστημάτων,
- Παροχή υποστήριξης στα συστήματα.

Σημείωση: όταν ο διαχωρισμός των καθηκόντων δεν είναι επαρκής λόγω της φύσεως των δραστηριοτήτων, συμπληρωματικές δικλίδες θα πρέπει να εφαρμόζονται προκειμένου για τη μείωση των κινδύνων.

Ταμειακός προγραμματισμός

- Έλεγε εάν προκειμένου να διενεργηθεί ο ταμιακός προγραμματισμός από την Οικονομική Διεύθυνση συλλέγονται τα απαραίτητα στοιχεία από τα αρμόδια τμήματα. Συγκεκριμένα, εξέτασε εάν συλλέγονται τα εξής:
- Ο **προϋπολογισμός** των εκταμιεύσεων από το λογιστή-ριο / Οικονομική Διεύθυνση.
- Οι προϋπολογισμένες πληρωμές που αφορούν προμήθειες και έργα.
- Ο προϋπολογισμός των ταμείων ανά υποκατάστημα, σημείο που διατηρείται ταμείο.
- Οι προβλεπόμενες εισπράξεις.

Διαχείριση διαθεσίμων

- Εξέτασε εάν τα χρηματικά διαθέσιμα του οργανισμού διαχειρίζονται από κατάλληλα **εξουσιοδοτημένο στέλεχος** του οργανισμού.
- Εξέτασε εάν υφίσταται καθορισμένη **πολιτική** διαχείρισης διαθεσίμων όπως επίσης εάν υπάρχουν καταγεγραμμένες διαδικασίες βάση των οποίων πραγματοποιείται η διαχείριση διαθεσίμων.
- Για την περίοδο τριών τελευταίων μηνών λάβε σχετική κατάσταση χρηματικών διαθεσίμων του οργανισμού και εξέτασε εάν υπήρχαν μεγάλα ποσά διαθέσιμα χωρίς να έχουν επενδυθεί σύμφωνα με την πολιτική διαχείρισης διαθεσίμων του οργανισμού. Σε περίπτωση που υπάρχουν μη επενδυμένα διαθέσιμα αναζήτησε την αιτία (πχ. μελλοντικά μεγάλες εκροές).
- Επέλεξε περιπτώσεις επένδυσης χρηματικών διαθεσίμων του οργανισμού και

εξακρίβωσε εάν αυτές οι περιπτώσεις επένδυσης έχουν διενεργηθεί με τους καλύτερους όρους της αγοράς (π.χ. κόστος προμηθειών, ανταγωνιστικά επιτόκια κλπ) για την δεδομένη περίοδο και εάν είναι σύμφωνα με την πολιτική διαχείρισης διαθεσίμων του οργανισμού (αποδεκτός κίνδυνος, απόδοσης κλπ).

- Έλεγε τις υπογεγραμμένες συμβάσεις επένδυσης των διαθεσίμων για τις ανωτέρω χρονικές περιόδους (τρεις τελευταίοι μήνες).

Παραλαβή – καταχώρηση παραστατικών

- Επέλεξε δειγματοληπτικά τιμολόγια προμηθευτών και έλεγε αν υφίστανται οι απαραίτητες πληροφορίες όπως πχ. εντολής και ημερομηνία ανάθεσης, βεβαίωση παραλαβής, εγκρίσεις.
- Διενέργησε **συμφωνία** ποσοτήτων και τιμών μεταξύ των ανωτέρω παραστατικών, των αντίστοιχων παραστατικών παραλαβής και των εντολών ανάθεσης (ή και των σχετικών συμβάσεων).
- Έλεγε εάν τα ανωτέρω τιμολόγια έχουν καταχωρηθεί.
- Έλεγε εάν τα ανωτέρω τιμολόγια φέρουν σφραγίδα με την ένδειξη «κατεχωρήθη» με την ημερομηνία καταχώρησης, τον αριθμό εγγραφής στο σύστημα και την υπογραφή του καταχωρητή.
- Έλεγε εάν υφίσταται φύσα λογιστικής εγγραφής για κάθε μία από τις ανωτέρω περιπτώσεις και έλεγε εάν τα παραστατικά προμηθευτών έχουν καταχωρηθεί στους σωστούς λογαριασμούς της λογιστικής.
- Έλεγε εάν τα ανωτέρω, καθώς και τα παραστατικά παραλαβής είναι αρχειοθετημένα όλα μαζί ανά προμήθεια στο λογιστήριο.
- Έλεγε εάν τα παραστατικά για περιπτώσεις υπεργολάβων, καταχωρήθηκαν ορθά και σύμφωνα με την πιστοποίηση τους.
- Έλεγε δειγματοληπτικά υπόλοιπα πληρωτέα ως προς την λογιστική τους αποτύπωση βάσει της σχετικής λίστας πληρωμών όπως αυτή εκδίδεται από το μηχανογραφικό πρόγραμμα.

Πληρωμές

- Επέλεξε δειγματοληπτικά παραστατικά προμηθευτών προς πληρωμή και έλεγε εάν έχει τεκμηριωθεί ο **έλεγχος ορθότητας** τους και η σωστή καταγραφή τους στα λογιστικά βιβλία.
- Έλεγε εάν για το ανωτέρω δείγμα έχει καταρτισθεί σχετική λίστα πληρωμών μέσω του συστήματος με συνημμένες τις καρτέλες προμηθευτών, η οποία ελέγχεται από την Οικονομική Διεύθυνση.
- Επιβεβαίωσε ότι η Οικονομική Διεύθυνση τεκμηριώνει τον έλεγχο που διενεργεί επί των καταστάσεων πληρωμών.

- Έλεγε εάν οι εντολές πληρωμών που εκδίδονται προς την αρμόδια τράπεζα είναι κατάλληλα εγκεκριμένες από την Οικονομική Διεύθυνση.
- Λάβε ισοζύγιο πληρωτέων λογαριασμών και πραγματοποίησε συμφωνία με το αναλυτικό καθολικό. Διερεύνησε τυχόν διαφορές.
- Επιβεβαίωσε ότι **δεν υφίστανται χρεωστικά υπόλοιπα προμηθευτών**. Σε αντίθετη περίπτωση ζήτησε εξηγήσεις.
- Λάβε **δείγματα υπογραφών** και επισκόπησε τις αντίστοιχες εξουσιοδοτήσεις / εγκρίσεις. Επιβεβαίωσε ότι οι υπογραφές είναι οι σχετικές με τα επίπεδα εκρίσεων και εξουσιοδοτήσεων.
- Επισκόπησε αν αντίγραφο των εντολών αγοράς προωθείται στο λογιστήριο για σκοπούς προγραμματισμού χρηματο-ροών. Επιβεβαίωσε ότι το λογιστήριο παρακολουθεί ορθά την **ωρίμανση των υπολοίπων** των τιμολογίων των προμηθευτών.
- Λάβε το αναλυτικό καθολικό των προμηθευτών και εντόπισε προμηθευτές με υψηλή συναλλακτική κίνηση. Συγκέντρωσε υποστηρικτικό υλικό των αγορών και πραγματοποίησε τα ακόλουθα:
 - Διαχώρισε τις πληρωμές μέσω τραπεζής και μέσω επιταγών.
 - Συμφώνησε τη λίστα πληρωμών η οποία προωθείται προς έγκριση, με το υποστηρικτικό υλικό (τιμολόγιο, δελτίο αποστολής, εντολή προμήθειας, δελτίο παραλαβής, πληρωμή με επιταγή ή μέσω μεταφοράς).
 - Συμφώνησε την πληρωμή με την τραπεζική κίνηση του λογαριασμού και εν συνεχεία με το γενικό καθολικό. Έλεγε χρονικά την ενημέρωση του καθολικού.
 - Έλεγε τον ορθό διαχωρισμό μεταξύ τιμολογίων που έχουν εξοφληθεί και αυτών που δεν έχουν εξοφληθεί. Έλεγε τον χαρακτηρισμό “εξοφλήθη” αν υφίσταται πάνω στο τιμολόγιο.
 - Επισκόπησε αν πραγματοποιείται συμφωνία από το λογιστήριο, άμεσα με τη διενέργεια πληρωμής στην τράπεζα.
- Λάβε το μπλοκ των επιταγών και επιβεβαίωσε την **σειριακή αρίθμηση**. Λάβε σώματα επιταγών πληρωτέων και έλεγε την εξουσιοδοτημένη υπογραφή.
- Επιβεβαίωσε το κλείδωμα / φύλαξη των μπλοκ επιταγών σε χρηματοκιβώτιο με περιορισμένη πρόσβαση στα εξουσιοδοτημένα μόνο στελέχη.

Τραπεζικές συμφωνίες

- Έλεγε την **συχνότητα** των τραπεζικών συμφωνιών (bank reconciliations) και εάν αυτές ελέγχονται από στέλεχος διαφορετικό από αυτό που διενήργησε τις συμφωνίες.
- Λάβε το γενικό καθολικό και εντόπισε τους τραπεζικούς λογαριασμούς. Πραγματοποίησε τα ακόλουθα:
 - Επιβεβαίωσε ότι για όλους του τραπεζικούς λογαριασμούς με βάση το καθολικό, πραγματοποιείται συμφωνία σε μηνιαία βάση.

- Συμφώνησε το τραπεζικό υπόλοιπο με το γενικό καθολικό.

Καταμετρήσεις μετρητών

- Συζήτησε με τον ταμία με σκοπό την κατανόηση της διαδικασίας διαχείρισης διαθεσίμων.
- Διενήργησε ξαφνικό έλεγχο επί των μετρητών που βρίσκονται στα ταμεία του οργανισμού. Ζήτησε από τον ταμία να σου αναφέρει το σχετικό ποσό που έχει στην κατοχή του και τι περιλαμβάνει (π.χ. ξένο συνάλλαγμα, επιταγές όλων των ειδών, δελτία αποδείξεων και πληρωμών, κ.λ.π.) προκειμένου να διενεργηθεί σχετική καταμέτρηση.
- Διενήργησε καταμέτρηση των μετρητών και επιταγών **παρουσία** του **ταμία** και σημείωσε τα αποτελέσματα της καταμέτρησης σε σχετικό έντυπο.
- Ζήτησε από τον ταμία να υπογράψει το σχετικό έντυπο καταμέτρησης μετρητών και επιταγών και στην συνέχεια πραγματοποίησε συμφωνία με τα λογιστικά βιβλία.
- Κατέγραψε τυχόν διαφορές και ζήτησε εξηγήσεις για αυτές.
- Επιβεβαίωσε την ύπαρξη ανώτατου και κατώτατου ορίου στο μικρό ταμείο. Έλεγε αν το ποσό του μικρού ταμείου ξεπερνά τα τεθέντα όρια.
- Επισκόπησε τη **φύλαξη** του μικρού ταμείου και των επιταγών και πραγματοποίησε τα ακόλουθα:
 - Τα μετρητά και οι επιταγές φυλάσσονται σε κλειδωμένο χρηματοκιβώτιο.
 - Οι επιταγές πελατών δεν έχουν λήξει και ότι έχουν παραληφθεί στα σωστά στοιχεία του οργανισμού.
 - Η **πρόσβαση** είναι **περιορισμένη** σε εξουσιοδοτημένα μόνο στελέχη.
- Εντόπισε τυχόν περιπτώσεις υπέρβασης του μικρού ταμείου από το ανώτατο και κατώτατο όριο. Πραγματοποίησε τα ακόλουθα:
 - Επιβεβαίωσε την επικοινωνία μεταξύ ταμία και Προϊσταμένου Λογιστηρίου, καθώς επίσης και την κατάθεση του υπερβάλλοντος ποσού στην τράπεζα ή την αντίστοιχη ανάληψη προς αναπλήρωση του μικρού ταμείου.
 - Ύπαρξη καταθετηρίου για κάθε περίπτωση κατάθεσης του υπερβάλλοντος ποσού και ανάληψης για την αναπλήρωση του.
 - Το γενικό καθολικό έχει ενημερωθεί σωστά και έγκαιρα.
- Για τις περιπτώσεις αναπλήρωσης, επιβεβαίωσε τα ακόλουθα:
 - Σχετική έγκριση.
 - Καταχώρηση στο γενικό καθολικό.
 - Ενημέρωση του γενικού καθολικού.
- Επιβεβαίωσε την συμπλήρωση **ημερήσιου ταμειακού φύλλου** με τις εισπράξεις και πληρωμές τοις μετρητοίς από τον ταμία. Λάβε τυχαίο δείγμα μερικών ημερών και πραγματοποίησε τα ακόλουθα:
 - Επιβεβαίωσε την έκδοση του ταμειακού φύλλου σε δύο αντίτυπα, εκ των οποίων

- το ένα να προωθείται στον Προϊστάμενο Λογιστηρίου, μαζί με το υποστηρικτικό υλικό των παραστατικών των κινήσεων.
- Επιβεβαίωσε την έγκαιρη χρονικά, ενημέρωση του λογιστικού συστήματος.
 - Επιβεβαίωσε στο υποστηρικτικό υλικό, τους χαρακτηρισμούς “Εξοφλήθη”, “Κατεχωρήθη”.
 - Επιβεβαίωσε την ύπαρξη υπογραφής στο ταμειακό φύλλο από τον ταμία σε ημερήσια βάση.
 - Λάβε τα πρωτόκολλα καταμέτρησης για τρεις μήνες και πραγματοποίησε τα ακόλουθα:
 - Υπογραφές ταμία και Προϊσταμένου Λογιστηρίου.
 - Το πρωτόκολλο συμφωνεί με το ταμειακό φύλλο.
 - Το πρωτόκολλο καταμέτρησης συμφωνεί με το καθολικό.

Εισπράξεις

- Επέλεξε δειγματοληπτικά περιπτώσεις εισπράξεων (σε μετρητά, επιταγές ή σε τραπεζικές καταθέσεις) και έλεγξε την **ορθότητα και πληρότητα** των παραστατικών είσπραξης που παραλαμβάνει η Οικονομική Διεύθυνση (χειρόγραφες εξουσιοδοτήσεις, αποδείξεις είσπραξης, καταθετήρια κλπ).
- Επέλεξε δειγματοληπτικά χειρόγραφες εξουσιοδοτήσεις / αποδείξεις είσπραξης και έλεγξε εάν τεκμηριώνεται η έκδοση τους από εξουσιοδοτημένα στελέχη.
- Για το παραπάνω δείγμα, έλεγξε εάν τα παραστατικά είσπραξης συμφωνούν με τις αντίστοιχες καταχωρήσεις στο σύστημα που αποτυπώνονται στη φύσα εγγραφής.
- Ελέγξτε εάν οι μεταχρονολογημένες επιταγές που έχει στην κατοχή του ο οργανισμός, **παρακολουθούνται επαρκώς** ως προς την λήξη τους και κατάθεση τους στην τράπεζα από τα εξουσιοδοτημένα στελέχη.
- Λάβε ισοζύγιο εισπρακτέων λογαριασμών και πραγματοποίησε συμφωνία με το γενικό καθολικό. Ερεύνησε τυχόν διαφορές.
- Επιβεβαίωσε ότι δεν υπάρχουν πελάτες με αρνητικά υπόλοιπα, ήτοι ο οργανισμός να οφείλει χρήματα στους πελάτες. Σε αντίθετη περίπτωση, υπολόγισε τα σχετικά ποσά και λάβε εξηγήσεις.
- Από το ισοζύγιο των εισπρακτέων λογαριασμών, λάβε δείγμα πελατών με υψηλή συναλλακτική κίνηση. Επιβεβαίωσε τις κινήσεις των εισπράξεων μέσω των τραπεζικών αναλύσεων / extraits. Διαχώρισε τις εισπράξεις μέσω τραπεζής και μέσω επιταγών και πραγματοποίησε τα ακόλουθα:
 - Για εισπράξεις μέσω επιταγών,
 - Επιβεβαίωσε ότι οι επιταγές προωθούνται άμεσα στο λογιστήριο, όπως και άμεσα καταχωρούνται,
 - Λάβε αντίγραφα επιταγών εισπρακτέων και πραγματοποίησε τα ακόλουθα:

- Επιβεβαίωσε ότι τα στοιχεία του πελάτη, είναι τα ίδια με τα αναγραφόμενα στο τιμολόγιο.
- Η επιταγή έχει εκδοθεί στο όνομα του οργανισμού.
- Η επιταγή έχει κατατεθεί την επόμενη ημέρα από την παραλαβή της.
- Πραγματοποίησε **συμφωνία** με το υποστηρικτικό υλικό.
- Για εισπράξεις μέσω τραπεζικής κατάθεσης:
 - Επιβεβαίωσε ότι το λογιστήριο επισκοπεί τις τραπεζικές κινήσεις, με σκοπό την έγκαιρη καταχώρηση των εισπράξεων.
 - Συμφώνησε την τραπεζική κατάσταση / ανάλυση με το γενικό καθολικό.

- **Παράδειγμα κατανόησης: Διαθέσιμα**

Η εταιρία ΑΒΓ δραστηριοποιείται στην εμπορία και πώληση τροφίμων, μέσω υποκαταστημάτων. Κάθε υποκατάστημα διευθύνεται από τον πλήρους απασχόλησης υπεύθυνο και μερικής απασχόλησης βοηθούς. Ο μέτοχος και ιδιοκτήτης της ΑΒΓ παρακολουθεί το κάθε υποκατάστημα μέσω επισκέψεων σε εβδομαδιαία βάση.

Η πλειοψηφία των αγορών εμπορευμάτων πραγματοποιείται σε τοπικό επίπεδο τοις μετρητοίς, με χρήματα από τις εισπράξεις. Οι υπεύθυνοι καταθέτουν το πλεόνασμα των μετρητών στη τράπεζα μια φορά κάθε εβδομάδα, εκτός από το ποσό το οποίο χρειάζονται στο ταμείο τους για τις συναλλαγές (ρέστα) και πληρωμές προμηθευτών.

Συζητήστε τις αδυναμίες που αυτό το σύστημα ελέγχου έχει, και πως μπορεί οι αδυναμίες αυτές να αντιμετωπιστούν.

Προτεινόμενη απάντηση:

Πολλά μετρητά ενδέχεται να συγκεντρώνονται και να παραμένουν στο υποκατάστημα. Το επίπεδο των μετρητών στο υποκατάστημα μπορεί να μειωθεί αν καθημερινά σε αντίθεση με την έως τώρα εβδομαδιαία συχνότητα, κατατίθεται το πλεόνασμα στην τράπεζα. Επιπλέον η ανάγκη να κρατούνται πολλά μετρητά μπορεί να μειωθεί με την πληρωμή της μισθοδοσίας κεντρικά.

Δεν υφίσταται καμία ένδειξη από την ερώτηση ότι οι αποδείξεις των εισπράξεων που κρατιούνται συμφωνούνται με τα έσοδα τοις μετρητοίς. Πρέπει να πραγματοποιείται καθημερινή συμφωνία των εισπράξεων με τις αποδείξεις και αυτό θα πρέπει να επιβλέπεται (αν όχι να εκτελείται) ως διαδικασία από τον υπεύθυνο του υποκαταστήματος.

Περιεχόμενα ερωτημάτων / παραδειγμάτων κεφαλαίου

- Ερώτημα κατανόησης: Ερωτηματολόγιο
- Ερώτημα κατανόησης: Κατανόηση περιβάλλοντος και λειτουργίας
- Παράδειγμα κατανόησης: Διαθέσιμα